

Azərbaycanda Suverenlik və Konstitusiya Gününün önəmi

Tarixin müxtəlif mərhələlərində xalqımız kənar müdaxilələrə, məhrumiyyətlərə məruz qalıb. Buna baxmayaraq xalqımız milli kimliyini, mübarizə ruhunu qoruyub saxlamışdır. Azərbaycan xalqı öz ideallarına həmişə sadıq qalmış və XX əsrin sonlarında Dövlət müstəqilliyini bərpa etmişdir. 1991-ci ildə Sovet İttifaqının dağılması ilə Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa edərək beynəlxalq aləmdə bir suveren dövlət olaraq tanınmışdır. Müstəqillik aktının qəbulu ilə Azərbaycan öz siyasi, iqtisadi və mədəni iradəsini sərbəst şəkildə ifadə etmək hüququna malik olmuşdur. 1991-ci il Azərbaycan xalqının tarixində dönüş nöqtəsi oldu. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktının qəbul edilməsi ilə xalqımız öz taleyinə sahib çıxdı.

Bu addım Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə müstəqil dövlət kimi tanınmasını və suverenliyini təmin etdi. Bunun ardınca 1995-ci il noyabrın 12-də müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası qəbul edilmişdir. Bu sənəd ölkəmizin hüquqi-siyasi sisteminin əsasını təşkil etmiş və vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təminatını zəmin yaratmışdır. Bu günün qeyd olunması yalnız tarixi bir hadisəni anmaq üçün deyil, həm də gələcək nəsillərə vətənpərvərlik və milli dəyərlərin aşılınması məqsədi daşıyır. 1995-ci ildə qəbul edilən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası isə dövlətin hüquqi çərçivəsini müəyyən edərək insan hüquqlarını, demokratiyanı və sosial ədaləti təmin edən əsas sənəd kimi çıxış etdi.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndinin rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 28 dekabr 2024-cü il tarixli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilib. Məhz bu il 1995-ci il noyabrın 12-də qəbul olunmuş müstəqil Azərbaycan Respublikasının Əsas Qanunu olan ilk müstəqil Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 30 illiyi və 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın tərribatlarına cavab olaraq başlanmış Vətən müharibəsində tarixi Zəfərin 5-ci ildönümüdür. Suverenlik və Konstitusiya Günü Azərbaycan xalqının birlik, azadlıq və hüquqi dövlət prinsiplərinə olan sədaqətini göstərir. Bu, ölkənin inkişafı və güclənməsi yolunda irəliyə doğru atılan addımların mühüm bir simvoludur. Azərbaycanda Suverenlik və Konstitusiya Günü milli tariximizin ən əlamətdar və yaddaqalan günlərindən biri kimi qeyd olunur. Bu gün ölkənin müstəqillik yolunda atdığı önəmli addımların rəmzi olaraq dəyərləndirilir və xalqın hüquqlarının, azadlıqlarının təminatını əks etdirən konstitusiyanın qəbul edilməsini təcəssüm etdirir.

Azərbaycanda Suverenlik və Konstitusiya Günü tarixi əhəmiyyəti çox böyükdür, çünki bu gün müstəqil dövlət quruculuğunda əsas mərhələlərdən biri kimi yadda qalmışdır. 1995-ci il noyabrın 12-də Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası qəbul edildi. Bu, ölkənin hüquqi-siyasi sisteminin əsaslarını müəyyən etdi və vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunmasını təmin edən bir çərçivə yaratdı.

Həmçinin, Konstitusiya Azərbaycanın suverenliyinin möhkəmləndirilməsi və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun bir dövlət kimi tanınmasında mühüm rol oynadı. Bu sənəd dövlət qurumlarının fəaliyyət prinsiplərini, insan hüquqlarını və demokratik idarəetmə prinsiplərini əsaslandıraraq Azərbaycan xalqının müstəqillik arzusunun reallaşmasını simvolizə edir.

Bu günün qeyd olunması xalqın müstəqillik uğrunda keçdiyi çətin yolları xatırlatmaqla yanaşı, milli birliyi, hüquqi maarifləndirməni və gələcək nəsillərə vətənpərvərlik ruhunun ötürülməsini təmin edir. Beləliklə, Suverenlik və Konstitusiya Günü həm tarixi, həm də milli dəyərlər baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycanın müstəqillik tarixi zəngin və çoxşaxəlidir. Əsas mərhələlərdən biri 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasıdır. Bu, müsəlman Şərqində ilk parlamentli, demokratik və dünyəvi dövlət idi. Lakin bu müstəqillik cəmi 23 ay davam etdi və 1920-ci ildə bolşeviklərin işğalı ilə sona çatdı.

Bu tarixi mərhələlər Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin qorunub saxlanması və müasir dövrdə güclü, müstəqil dövlət kimi inkişaf etməsi üçün əsas rol oynayıb. Azərbaycanın müstəqillik uğrunda keçdiyi yol həm çətinliklər, həm də qürur dolu anlarla zəngindir. "Konstitusiya və Suverenlik İli" dövlətin hüquqi əsaslarının möhkəmləndirilməsi, dövlət suverenliyinin daha da gücləndirilməsi məqsədi daşıyır.



İstənilən xalq üçün müstəqil, suveren dövləti yaratmaq və onu inkişaf etdirmək ən böyük nailiyyətdir. Ərazi, əhali və siyasi hakimiyyət kimi əsas atributları özündə ehtiva edən hər hansı siyasi varlığın dövlət olması üçün suverenlik, müstəqillik xüsusiyyətinə malik olması vacib şərtir. Suverenlik istənilən dövlətin mövcudluğunun və davamlı inkişafının ilkin və əsas şərti qismində çıxış edir.

1969-cu ildə Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilməsi ilə ölkə intibah dövrünə qədəm qoydu. Tarixi inkişafın sonrakı gedişatı bir daha göstərdi ki, Ulu öndər Heydər Əliyev hələ Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründən müstəqil dövlətimizi qurmağa başlamış və dayanmadan nəticəyə can atmışdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ölkədə olan kaos, özbaşınalıq, hakimiyyət davası yeni konsitutsiyanın qəbulunu ləngidirdi. Yalnız Ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra Konstitusiyanın qəbulu mümkün oldu.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1995-ci il 2 may tarixli 1048 sayılı qərarı və Ulu öndər Heydər Əliyevin sədrliyi ilə yeni Konstitusiya layihəsini hazırlayan Komissiyanın 34 nəfər üzvdən ibarət tərkibi təsdiq olundu. Bu Konstitusiya Komissiyasının tərkibinə qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələri ilə yanaşı, tanınmış ictimai-siyasi və elm xadimləri, görkəmli hüquqşünaslar, tarixçilər, dilçilər daxil edilmişdi. Ümummilli lider Heydər Əliyev Konstitusiya Komissiyasının fəaliyyəti zamanı Əsas Qanunun layihəsinə dair öz dəyərləli tövsiyələrini vermiş, Konstitusiyanın müddəalarını şəxsən nəzərdən keçirmiş, bu ali sənədin layihəsinin açıq müzakirələrini təşkil etməklə onun ən yetkin formada qəbul edilməsini təmin etmək üçün gərgin əmək sərf etmişdir.

Dünyada insan üçün azadlıqdan, dövlət üçün isə müstəqillikdən dəyərli heç nə yoxdur. Müstəqil dövlətin azad vətəndaşı olmaq isə hər insana qismət olmayan ən böyük xoşbəxtlikdir. Xalqımıza bəxş olunan bu xoşbəxtliyin müəllifi tariximizin Ümummilli Lideri Heydər Əliyevdir.

Sirr deyil ki, xalqımız tarixin keşməkeşli dövrlərində müxtəlif çətinliklərlə, xarici müdaxilələrlə qarşılaşmış, ancaq heç vaxt mübarizə ruhunu itirməmişdir. Əksinə bu çətinliklər xalqımızın daha da güclənməsinə, milli ideallarına sadıq qalmasına səbəb olmuşdur. XX əsrin sonunda müstəqilliyimi-

zin bərpası ilə Azərbaycan xalqı öz tarixi arzularını reallaşdırmağa nail oldu, yeni bir dövrün əsası qoyuldu. Bu dövrün ən mühüm hadisələrindən biri isə ərəzi bütövlüyünün bərpası yolundakı ən mühüm mərhələ oldu. 2020-ci ilin 27 sentyabr tarixində Vətən müharibəsi başlandı. Ermənistanın tərribatlarına cavab olaraq Azərbaycan Silahlı Qüvvələri erməni əsarətində qalmış torpaqlarını geri qaytarmaq üçün hərbi əməliyyatlara başladı. Bu müharibə yalnız Azərbaycan xalqının torpaq uğrunda apardığı mübarizə deyil, həm də Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi və suverenliyinin qorunması uğrunda böyük bir mücadilə idi. Ali Baş Komandanın düzgün strategiyası nəticəsində torpaqlarımız düşmən tapdağından azad olundu. Bu, həm də Azərbaycan Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsinin bütün ərəzilərdə bərqərar olmasını təmin etdi. 2023-cü ildə həyata keçirilən uğurlu antiterror əməliyyatı ilə Azərbaycanın suverenliyi bu ərəzilərdə tam şəkildə bərpa edildi. Xankəndi şəhərində Azərbaycan Bayrağının ucaldılması ilə dövlət suverenliyimiz tam bərqərar oldu. Bu, xalqımızın keçmişinə hörmət, gələcəyinə inam və dövlətinin gücləndirilməsi üçün birlik və iradə nümunəsi olacaq.

Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin ötən il sentyabrın 19-da "Azərbaycan Respublikasında Dövlət Suverenliyi Günü"nün təsis edilməsi haqqında" Sərəncamı isə tarix boyu öz xüsusi əhəmiyyəti ilə seçiləcək. Azərbaycan dövlətinin, xalqımızın tarixində ən parlaq səhifələrdən biri olan 20 sentyabr tarixi Sərəncama əsasən hər il ölkəmizdə "Dövlət Suverenliyi Günü" kimi qeyd edilir.

"Konstitusiya və Suverenlik İli" Azərbaycanın dövlətçilik tarixində yeni bir mərhələnin başlanğıcı olacaq, həmçinin ölkəmizin beynəlxalq arenada daha güclü mövqeyə sahibliyini və öz suveren hüquqlarını qorumaq istiqamətində dəyərlərə əsaslanan, dəyişməyən mövqe tutacağına bir daha nümayiş etdircəkdir. Atılacaq məqsədyönlü addımlar nəticəsində Azərbaycan yeni hədəflərinə də çatacaq. Azərbaycan xalqının güclü iradəsi və dövlət rəhbərinin düzgün və qətiyyətli siyasəti bunu inamla söyləməyə əsas verir. Konstitusiya və Müstəqillik İli təkcə hüquqi və siyasi aspektləri ilə deyil, həm də vətənpərvərlik ruhunun möhkəmləndirilməsi baxımından mühüm rol oynayır.

Aidə Qurban qızı Musayeva
ADPU- nun nəzdində Azərbaycan
Dövlət Pedaqoji Kollecinin tarix
müəllimi